

Διαφάνεια, διαφθορά και διαπλοκή

Δεν υπάρχουν παρατάξεις που συγκαλύπτουν τη διαφθορά. Υπάρχουν άνθρωποι, ανάμεσα σε όλους μας, που την ευνοούν, έχοντας ιδιοτελείς σκοπούς.

Του Σωκράτη Κοσμίδη*

Α. Η διαφάνεια σε όλες τις δραστηριότητες του ευρύτερου δημόσιου τομέα είναι μία διαχρονική και σταθερή επιδίωξη. Η διαφθορά είναι ενδεδειγμένο παραβατικό συμπεριφοράς, όχι όμως και αυτοφυές, ούτε εισαγόμενο ή εξαγόμενο. Είναι προϊόν που προκύπτει από ανθρώπινες αδυναμίες, ιδιοτελεία και απληστία. Η διαπλοκή συμφερόντων είναι φαινόμενο στο οποίο η εφευρετικότητα και επινοητικότητα των διαπλεκόμενων είναι ανεξάντλητα.

Σε ένα πεδίο μάχης, όπου η πολυμύχικη και παγκόσμια οργανωμένη εγκληματικότητα τρέχει ταχύτερα από τους μηχανισμούς καταστολής, τα κράτη προσπαθούν να θωρακίσουν την άμυνά τους, με τη θέσπιση αυστηρών κανόνων εσωτερικού δικαίου ή με διακρατικές συμφωνίες. Οι κανόνες αυτοί προβλέπουν και όργανα - μηχανισμούς, ικανούς θεωρητικά να αντιμετωπίσουν τα νοσούντα φαινόμενα.

Τα αποτελέσματα δεν είναι πάντοτε ικανοποιητικά. Τα θεσμικά όργανα συγκροτούνται από φυσικά πρόσωπα, που κουβαλούν τις προπατορικές αμαρτίες, με κυρίαρχο το έλλειμμα ισχυρής αντίστασης στους πειρασμούς.

Οι διαστάσεις της διαφθοράς και της διαπλοκής ποικίλλουν, όπως άλλωστε ποικίλλει και η βαρύτητα των ποινικών παραβάσεων. Διαφθορά συνιστά η συγκαλυπτή φοροδιαφυγή της κατατομυριών εκ μέρους των ελεγκτικών οργάνων, αλλά και τα στραβά μάτια ενός τροχονόμου σε μία τροχαία παράβαση. Όμως, το φαινόμενο έχει κι άλλη διάσταση, η οποία παραβλέπεται. Η κοινωνία μας δεν έχει κοινή και ενιαία αντίληψη για την έννοια και τον ορισμό της διαφθοράς και της διαπλοκής συμφερόντων. Συνεπώς, δεν είναι κοινή και η απαξία της πράξης. Ο καθέας επιφυλάσσει για τον εαυτό του το περιεχόμενο και την οριοθέτηση των εννοιών, ανάλογα με τα δικαιώματά του, τις εμπειρίες του και τα πιστεύω του. Ο πολιτικός που

πριν πολλά χρόνια διόρισε τα παιδιά του κομματάρχη του στο Δημόσιο, χωρίς καμία διαδικασία, δεν θεωρεί εαυτόν υπάιπιο αδιαφάνειας, διαφθοράς και διαπλοκής, κατά μείζονα λόγο ο ωφεληθείς ψηφοφόρος. Η πράξη θεωρείται από τους συνεργασθέντες ως «ικανοποίηση του δικαιώματος στην εργασία» - και όχι σχολικό παράδειγμα του ρουσφετιού. Παράλληλα, ο συμψηφισμός απενοχοποιεί τις πράξεις. Το ρουσφέτι του ενός συμψηφίζεται με αυτό του άλλου. Είναι τραγικό ο συμψηφισμός αυτός να αναδεικνύεται, ως επίκληση απάγκρουσης, και μεταξύ κυβερνήσεων.

Εύλογα, λοιπόν, τίθεται και ένα προβοκατόρικο ερώτημα: Είναι ειλικρινής η επιθυμία όλων των μελών της οργανωμένης σε κράτος κοινωνίας μας να περιορισθούν έως εξαφανισθούν τα φαινόμενα διαφθοράς και διαπλοκής; Αν ναι, ας πράξει ο καθέας το καθήκον του πρώτος, χωρίς να κλείνει το μάτι, χωρίς να αναμένει την προηγούμενη κίνηση του διπλανού.

Β. Η κυβέρνηση Σηρίτη, με πρωτοβουλίες και του ίδιου, θεσμοθέτησε σειρά κανόνων και οργάνων, στην κατεύθυνση της διασφάλισης της διαφάνειας και της πάταξης της διαφθοράς. Ενδεικτικά αναφέρω τις σημαντικές πρωτοβουλίες και ρυθμίσεις στα θέματα διαφάνειας και δικαστικής προστασίας στις προσλήψεις και στην εκτέλεση κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων. Με τα θέματα αυτά ασχολήθηκε η Διυπουργική Επιτροπή Θεσμών της Κυβέρνησης, το ίδιο το Υπουργικό Συμβούλιο, η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, ο κοινοβουλευτικός έλεγχος.

Η σημερινή κυβέρνηση αδικείται κατάφωρα, εγκαλούμενη για αδιαφάνεια. Η κυβέρνηση αυτή επέδειξε επιμέλεια και αποφασιστικότητα στα θέματα αυτά, συγκρούστηκε με συμφέροντα, με κατεστημένες νοοτροπίες και συμπεριφορές. Δεκάδες χιλιάδες έργα και προμήθειες, χιλιάδες προσλήψεις αναγκαίου προσωπικού, διενεργήθηκαν και διενεργούνται τα τελευταία χρόνια. Πόσες περιπτώσεις καταγγέθηκαν, κριθη-

σαν παράνομες και ακυρώθηκαν, για να νομιμοποιηθεί κανένας να ομλήσει για αδιαφάνεια και διαφθορά; Και πόσες καταγγελίες που έφθασαν και στα γραφεία εισαγγελικών αποδείχθηκαν βάσιμες; Πρωτοσέλιδα οι διαβιβάσεις καταγγελιών στις εισαγγελίες, μονοσπλάκια οι πράξεις των εισαγγελικών που θέτουν τις ίδιες καταγγελίες στο αρχείο, ως προδύλωσ αβάσιμες και αναληθείς. Ως απόηχος και καταστάλαγμα όλων αυτών των πυροτεχνημάτων, μένει το δηλητήριο που διαχέεται ανάμεσά μας, η καχυποψία απέναντι σε θεσμούς και όργανα, η επιπόλαιη διαίρεση σε ενόχους, ύποπτους, αθώους.

Γ. Συμπερασματικά:

α) Το θεσμικό πλαίσιο που έχει σχέση με τη διαφάνεια εμπλουτίστηκε ουσιαστικά και θεαματικά από τις κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ μετά το '93. Το πλαίσιο αυτό είναι ήδη επαρκές, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είναι και τέλειο. Κάθε εμπειριστωμένη πρόταση, καλοδεχούμενη.

β) Κλειδί στον περιορισμό ή στην εξαφάνιση φαινομένων διαφθοράς και διαπλοκής συμφερόντων είναι ο άνθρωπος, ως αρμόδιος χειριστής υποθέσεων, ως συναλλασσόμενος, ως μεσολαβών, ως πολίτης. Όπως οι Δέκα Εντολές δεν επήρκεσαν στην αποτροπή της παραβίασης των κανόνων που θέσπισαν, έτσι και το βέλτιστο θεσμικό πλαίσιο διαφάνειας δεν συνιστά μαγικό ραβδί αποτροπής της διαφθοράς και της διαπλοκής.

γ) Φαινόμενα διαφθοράς, αν και όπου παρατηρούνται, ανήκουν στην αρμοδιότητα διαφόρων αρχών και εξουσιών. Μία από αυτές είναι και η Βουλή, ως φορέας νομοθετικής πρωτοβουλίας και κοινοβουλευτικού ελέγχου. Κρίσιμος είναι συνεπώς ο ρόλος των κομμάτων. Ωστόσο, τα θέματα αυτά δεν επιτρέπεται να αποτελούν αιχμή δόρατος πολιτικής αντιπαράθεσης, με αοριστολογίες και απλουστευτικές γενικεύσεις. Δεν υπάρχουν παρατάξεις που συγκαλύπτουν τη διαφθορά. Υπάρχουν άνθρωποι, ανάμεσα σε όλους μας, που την ευνοούν, έχοντας ιδιοτελείς σκοπούς.

* Ο Σωκράτης Κοσμίδης είναι γενικός γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου.